

MIHAIL P. DAN

(1911—1976)

Prin încetarea din viață, la 17 iulie 1976, a profesorului doctor docent Mihail P. Dan, istoriografia noastră marxistă a suferit o grea pierdere. A dispărut omul de știință versat ca nimeni altul în tainele istoriei popoarelor slave, ale legăturilor multiseculare pe care le-a avut poporul nostru cu slavii de apus, răsărit și sud; dascălul care, transmițând cunoștințe temeinice, a știut, totodată, să-și aproprie suflutește multe generații de discipoli; cercetătorul neobosit a zeci de arhive din țară și străinătate; omul de mare omenie, care, plin de generozitate, nu și-a preocupat niciodată eforturile în a da ajutor, a îndruma, a împărtăși altora din bogata-i experiență.

Drumul său în știință fusese trasat încă din fragedă vîrstă; talentele, deosebitele sale calități, îngemănate cu puternice înclinații spre studiul istoriei, l-au adus pe băncile Facultății de litere a universității clujene, unde a devenit un remarcabil discipol al profesorului Silviu Dragomir, creatorul și conducătorul Seminarului de istorie sud-est-europeană. Licențiat *magna cum laude* în anul universitar 1936/37, Mihail P. Dan se specializează în continuare la Praga, sub îndrumarea renumitului învățat ceh Josef Macůrek. Devenit doctor în științe istorice, M. Dan își începe cariera universitară la aceeași *alma mater* unde s-a pregătit cu ani de zile înainte, și pe care nu o va mai părăsi, urcînd treptele ierarhiei didactice pînă la gradul de profesor. Dobîndirea titlului de doctor docent în istorie, a calității oficiale de conducător științific de doctoranzi, ampla și valoroasă activitate științifică și didactică pe care a desfășurat-o, l-au consacrat pe profesorul Mihail P. Dan drept specialist de seamă, bine cunoscut în țară și peste hotare.

Activitatea științifică a lui Mihail P. Dan s-a axat cu consecvență pe studierea, sub toate aspectele lor, a relațiilor dintre țara noastră și popoarele învecinate, precum și pe investigarea fenomenului istorico-politic, a evoluției social-economice în Europa centrală și sud-estică, de-a lungul veacurilor, din evul mediu și pînă în zilele noastre. Începînd cu monumentală lucrare „Cehi, slovaci și români în veacurile XIII—XVI” (Sibiu, 1944) și pînă la ultima sa carte, despre corespondența primită de Vincențiu Babeș (lucrare scrisă în colaborare) — carte pe care nu a mai

ajuns să o vadă publicată —, omul de știință cu o specială pregătire în domeniul istoriei slavilor a cuprins în aria preocupărilor sale toată gama, în spațiu și timp, a acestei istorii. Problemele husitismului și ale ecoului său în istoria poporului nostru îi erau la fel de familiare ca și cercetarea bogatelor și neîntrepruptelor legături economice între Cehia, Slovacia și Polonia, pe de o parte, și țara noastră, pe de alta. Firul luptei pentru păstrarea independenței, în contextul istoric central- și sud-est-european, l-a urmărit scriind despre stegarul luptei anti-otomane care a fost Iancu de Hunedoara, tratind aspecte legate de personalitatea și rolul lui Mihai Viteazul, dar și zugrăvind lupta pentru drepturi naționale a românilor în cadrul monarhiei austro-ungare, sau analizind poziția opiniei publice din România față de acordul de la München. Și toate acestea, întemeiat pe o solidă și amplă documentare, ca excelent cunoscător al fondurilor arhivale și al literaturii de specialitate cehe, slovace, poloneze. Stilul său sobru țintea către esență; argumentația convingea prin bogăția și autenticitatea informației istorice; virtuți ce străbat și articolele sale publicate în anuarul nostru, al cărui statornic colaborator a fost.

Dar nedespărțite de marile virtuți ale savantului erau cele ale omului, ale omului social, care trăia din plin transformările epocii, participind la opera de construire a unei științe și culturi socialiste (ajunge să cităm, în acest sens, dintre multele sale împliniri obștești, numai pe aceea în calitate de prorector al Universității populare clujene). Neuitate vor rămîne bunătatea sa sufletească, generozitatea cu care împărtășea celor mai tineri din vastele sale cunoștințe, scînteierea spiritului său prompt, viu și jovial.

Și dacă, pentru toate acestea, amintirea omului va sălășlui întotdeauna printre noi, savantul Mihail P. Dan ne va însoți, sfătui și îndruma fără încetare, chiar și după dispariția sa fizică, prin opera științifică de mare valoare pe care ne-o lasă moștenire.

FRANCISC PAP